

Gård&Djurhälsan

FRISKA DJUR GER VÄLMÄENDE GÅRDAR

Rådgivning och utredning – när du behöver det!

Författare:

Katarina Gustafsson & Fredrik Engström, Gård & Djurhälsan

Faktagranskning:

Prof Johan Höglund, Sveriges lantbruksuniversitet

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

www.gardochdjurhalsan.se

HÅLL KOLL PÅ MASKEN
1. Ta träckprov på rätt sätt

För att få en uppfattning om vilka parasiter som finns i besättningen tas träckprover. Undersökningen ger även ett mått på hur många parasitägg som smittar ner betet. Om det visar sig att antalet parasitägg är högt eller att fåren är infekterade med någon av de mer sjukdomsframkallande parasiterna, såsom stora löpmagsmasken bör fåren avmaskas. Samtidigt är det viktigt att inte avmaska djuren i onödan eftersom detta kan leda till att parasiterna blir resistenta mot avmaskningsmedlet.

Tillsammans med fakta från dig som djurägare, t ex om lammens tillväxt, vilket hull fåren har, om de visar några symtom och vilken betesstrategi som tillämpas, beslutar vi mot bakgrund av resultatet från träckprovsundersökningen om lämplig åtgärd.

För att rådgivningen ska bli så korrekt som möjligt är det viktigt att träckproverna tas på rätt sätt.

Ta från tillräckligt många djur och en ny påse för varje individ

Prov bör alltid tas från **minst** sex djur och de ska **alltid** förpackas i separata påsar, alltså en påse per djur!

Grundregeln är att ta prov från tackorna innan de släpps på bete (helst inte tidigare än mitten av april), och sedan följa lammerna under betessäsongen. Om du har fler än 60 djur så bör du ta prover från cirka 10 % av den djurkategori du önskar undersöka, upp till 21 prover per grupp (se tabell 1). Detta beror på att olika individer i samma betesgrupp som regel har olika mängd parasiter trots att de har betat tillsammans och är lika gamla. Det betyder att man oftast behöver titta på minst sex prover för att få en rättvisande bild av parasitläget. Tänk även på att antalet ägg i träckprov från olika ålders- och betesgrupper kan vara väldigt olika.

Prov från tre individer blandas (poolas) till ett samlingsprov på Vidilab. Detta görs för att hålla nere kostanden för undersökningen. Som medlem hos oss betalar du bara 40 % av analyskostnaden (gäller 2018). Denna rabatt ges på upp till 20 poolade tripletter, alltså 60 individprov, per besättning och år. På labbet vägs provmängden 1 g från varje påse upp så att man får med lika mycket träck från varje individ i samlingsprovet. Provsvaret speglar alltså medelantalet ägg hos tre djur.

Tabell 1.
Rekommendation för antal prov per betesgrupp:
1–5 djur: ett prov per djur!
6–70 djur: 6 individprov
70–100 djur: 9 individprov
100–130 djur: 12 individprov
130–160 djur: 15 individprov
160–190 djur: 18 individprov
>190 djur: 21 individprov

Ta gärna provet direkt från tarmen, annars färsk träck från mark/ströbädd

Det går utmärkt att försiktigt plocka träck direkt från fårets ändtarm, se bild 1. Det är inte svårare än att ta tempen. Det underlättar om du har en plashandske med lite glidslem på fingret.

Känns det helt tomt i ändtarmen på den individ man gärna vill undersöka kan man återkomma efter en kort stund och då har det som regel "fyllt på" med träck. Måste du börja med att driva ihop djuren gör du bäst i att ställa dem trångt och återkomma efter en kafferast eller motsvarande.

Vill du i stället samla från marken eller ströbädden så är det lättare om fåren har legat ner en stund när du kommer. Se ut det djur du vill provta och var beredd när du försiktigt närmar dig eftersom fåren ofta släpper avföring när de reser sig efter att ha vilat. Du bör

Bild 1

Bild 2

ta cirka en matsked per djur. Träcken läggs i en plastpåse där luften pressas ut och försluts. Glöm inte att märka påsen (se nedan).

Ta från "rätt" individer

Tänk på att olika betesgrupper kan ha olika hög parasitbörda. För att få en så riktigt bild av parasitläget som möjligt i de olika grupperna är det därför viktigt att ta träckprov i samtliga grupper.

Ha även en strategi för vilka djur du samlar träck från. Gäller det tackor med lamm på bete så ta bara prov från lammerna.

I en grupp av tackor kan det t ex vara lämpligt att inkludera de djur som är i sämre kondition. Har du ungtackor i gruppen bör några av dem ingå.

Märk plastpåsen om du vill veta vilka djur som ingår i varje tripplett.

Du bestämmer vilka djur som ska ingå i en tripplett genom att märka påsarna t.ex. tre stycken med A, tre med B och tre med C, se bild 2. Undvik att blanda prov från baggar, tackor och lamm. I en grupp med tjugo tackor kanske du provtar tre ungtackor och tre äldre djur och då kan det vara av intresse att se till att ungtackorna blir en grupp och de äldre en

annan. Genom att anteckna vilka djur som motsvarar märkningen på påsarna, så vet du vilka tre djur som ingår i varje provsvar.

Ring veterinär när du fått svar

Tanken är att du som djurägare ska kontakta veterinär på G&D eller din besättningsveterinär när svaret har kommit. Som regel inträffar det senast dagen efter att provet nått Vidilab. Är du kund hos G&D så läggs provsvaret in i vårt journalsystem samtidigt som det skickas till dig. På så sätt kan vi ta fram det när du ringer under telefon tiden. Vid samtalet försöker vi få en samlad bild av läget i besättningen och tillsammans med dig diskutera fram en god strategi för parasitbekämpning på din gård.

I träckprover får man bara en uppfattning om hur många äggläggande maskhonor som vid provtagningstillfället finns i djuren. Detta ger alltså inte alla svar, men bidrar till uppfattningen om smittrycket på gården och vilka parasiter som finns i djurgruppen.

Instruktionsfilmer online

Se gärna våra två korta filmer om hur man tar träckprov och avmaskar på ett bra sätt. Du hittar dom via gardochdjurhalsan.se eller via vår youtube-kanal:

(träckprov) <https://youtu.be/LrzIt2tuWEo>
(avmaska) <https://youtu.be/vBqRwzAQz0>